

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра медико-біологічних основ спорту та фізичної реабілітації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Іщенко Н.М.

“ 26 ” 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Охорона праці в галузі та цивільний захист

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

Розробник

Завідувач кафедри розробника

та кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

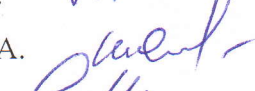
Декан ФВ і С

Начальник НМВ

Петренко О.В.

Кочина М.Л.

Кочина М.Л.

Чернозуб А.А.

Шірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Охорона праці в галузі та цивільний захист	
Галузь знань	22 Охорона здоров'я	
Спеціальність	227 Фізична терапія, ерготерапія	
Спеціалізація (якщо є)	Фізична терапія	
Освітня програма	Фізична терапія	
Рівень вищої освіти	<u>Магістр</u>	
Статус дисципліни	<u>Нормативна</u>	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2020-2021	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	11	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	10	
	20	
	60	
Відсоток аудиторного навантаження	33	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Навчальна програма визначає зміст і обсяг навчання та форми контролю знань з дисципліни «Цивільний захист та охорона праці в галузі». Програма складена відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю та відповідної затвердженої Освітньо-професійної програми¹.

Об'єктом вивчення дисципліни є принципи і процеси управління цивільним захистом та охороною праці в галузі на різних рівнях, зокрема, в установі (підприємстві, організації).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичне та методичне забезпечення безпеки під час надзвичайних ситуацій та організації управління охороною праці в установі (підприємстві, організації) за національними та міжнародними стандартами.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати проблеми інноваційного характеру і приймати обґрунтовані рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ) та охорони праці (ОП) працівників установи (підприємства, організації).

Завданням дисципліни є набуття студентами вмінь та навичок щодо:

- засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій управління цивільним захистом населення і людськими ресурсами в установі,
- управління професійною безпекою і гігієною праці (ГіБП) в установі відповідно до міжнародних стандартів у галузі ГіБП і соціальної відповідальності.

Передумови вивчення дисципліни: знання, які студенти отримують при вивченні навчальної дисципліни «Управління якістю та інтегровані системи управління (QMS, EMS, OH&SMS)», є основою до інших професійно-орієнтованих дисциплін. Навчально-робоча програма розроблена так, що студенти не потребують глибоких попередніх знань з даної галузі, щоб її успішно могли засвоїти студенти-бакалаври з різних спеціальностей. До дисциплін, які можуть слугувати підґрунтям для вивчення даної дисципліни можуть відноситися математика; фізика; хімія; основи загальної екології; екологічна стандартизація; психологія; менеджмент; соціологія; управління якістю та інтегровані системи управління (QMS, EMS, OH&SMS) та ін.

У результаті вивчення теоретичних частин модулів студент

має знати:

- закони і стандарти в галузі цивільного захисту та охорони праці;
- основні методи проектування, експертно-аналітичної оцінки та виконання досліджень;
- основи медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях (НС);
- логістичні принципи евакуації населення і працівників;
- основи пошуку і оброблення інформації з різних джерел;
- психологічні методи мотивації людей для підвищення стесостійкості під час НС та стійкого дотримання принципів гігієни та безпеки праці;
- методи прогнозування складних явищ, філософське підґрунтя до критичного осмислення проблем у професійній діяльності;
- методи оцінки рівня негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину

має вміти:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність розробляти та управляти проектами;

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вирішення проблем
-------------	---

ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді.
ЗК 9	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності, здатність працювати у міжнародному контексті.
ЗК 10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	
СК 10	Здатність використовувати професійну термінологію у спілкуванні з колегами, членами реабілітаційної команди, іншими представниками сфери охорони здоров'я та соціальної сфери, у академічному та науковому міждисциплінарному середовищі, вести фахову документацію.
Програмні результати навчання	
ПРН 10	Демонструвати уміння прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій та мультисистемній патології
ПРН 16	Демонструвати уміння проводити самостійну практичну діяльність
ПРН 20	Дотримуватись основних юридичних та етичних вимог, провадити діяльність зі згоди пацієнта/клієнта

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	2	3	4	5
1.	Тема 1. Надзвичайні ситуації, небезпеки та способи запобігання їх виникненню.	2	2	7
2.	Тема 2. Нормативно-правова база системи цивільного захисту України. Превентивні заходи з питань ЦЗ.	2	4	5
3.	Тема 3. Захист при радіоактивному, хімічному і біологічному зараженні території.	2	4	8
4.	Тема 4. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи ЦЗ. Спеціальна функція у сфері ЦЗ.	2	2	10
5.	Тема 5. Нормативно-правове забезпечення організації безпечної та здорової праці за національними та міжнародними стандартами	2	4	9
6.	Тема 6. Організація управління ГіБП на підприємстві за міжнародними стандартами		2	11
7.	Тема 7. Управління ГіБП на підприємстві за принципами соціальної відповідальності.		2	10
		10	20	60

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Надзвичайні ситуації, небезпеки та способи запобігання їх виникненню.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Причини виникнення НС. Визначення основних показників джерел природних НС. Джерела техногенних НС, які контролюються і підлягають прогнозуванню, їх основні характеристики. Джерела НС соціально-політичного і військового характеру.</p> <p>2. Мережа спостереження і лабораторного контролю. Урядова інформаційно-аналітична система з НС, збирання, обробки, передачі та збереження моніторингової інформації.</p> <p>3. Потенційно небезпечний об'єкт (ПНО), його ідентифікація. ПНО України, м. Миколаєва та Миколаївської області. Державний реєстр ПНО.</p> <p>4. Методичні положення ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання щодо визначення потенційної небезпеки. Методи розв'язання типових завдань щодо ідентифікації потенційно-небезпечних об'єктів.</p>	2
2	<p>Тема 2. Нормативно-правова база системи цивільного захисту України. Превентивні заходи з питань ЦЗ.</p> <p style="text-align: center;">План.</p> <p>1. Нормативно-правова база системи цивільного захисту України. Кодекс Цивільного захисту України. Закони України та підзаконні державні акти з цивільного захисту.</p> <p>2. Поняття системи цивільного захисту України. Поняття єдиної державної системи (ЄДС) цивільного захисту України. Сили і засоби ЦЗ.</p> <p>3. Структурна схема ЄДС цивільного захисту України. Основні характеристики її складових.</p> <p>4. Загальні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів з попередження та зменшення масштабів НС. Превентивні заходи державного рівня.</p> <p>5. Комплекс організаційних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру.</p> <p>6. Планування заходів із фізичного, функціонального та комбінованого захисту персоналу, а також ліквідації наслідків НС на основі прогнозу варіантів розвитку обстановки. Єдина державна система локалізації і ліквідації НС.</p> <p>7. Організація і проведення спеціальних об'єктових навчань з питань ЦЗ.</p>	2
3	<p>Тема 3. Захист при радіоактивному, хімічному і біологічному зараженні території.</p> <p style="text-align: center;">План.</p> <p>1. Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження.</p> <p>2. Розв'язання типових завдань з оцінки радіаційної та хімічної обстановки.</p> <p>3. Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного та хімічного впливу на об'єкти господарювання. Протирадіаційний захист (термінові, невідкладні, довгострокові контрзаходи) в умовах радіаційної аварії.</p> <p>4. Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку. Розрахунок сил і засобів з укриття виробничого персоналу в захисних спорудах, визначення коефіцієнту їхнього захисту від дії проникної радіації.</p>	2

	<p>Тема 4. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи ЦЗ. Спеціальна функція у сфері ЦЗ.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Інформування населення про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах. Завдання психологічного захисту. Свочасне визначення контингенту постраждалих та розв'язання соціальних потреб. Недопущення паніки та недобросовісного розподілу допомоги.</p> <p>2. Психологічна допомога населенню, яке постраждало внаслідок НС. Оцінка життєво важливих потреб населення у НС.</p> <p>3. Норми та обґрунтовані нормативи першочергового життєзабезпечення населення у НС.</p>	2
	<p>Тема 5. Нормативно-правове забезпечення організації безпечної та здорової праці за національними та міжнародними стандартами.</p> <p style="text-align: center;">План.</p> <p>1. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів з безпеки і захисту довкілля, праці та життєдіяльності населення. Міжнародні трудові норми з безпеки та гігієни праці.</p> <p>2. Система державного управління охороною праці в Україні.</p> <p>3. Системний підхід та аналіз при організації охорони праці на виробництві</p> <p>4. Функції системи управління охороною праці на підприємстві</p> <p>5. Прогнозування та планування роботи з охорони праці на підприємстві.</p> <p>6. Організація та координація роботи з охорони праці на підприємстві . Нормативно-правова база. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства.</p> <p>7. Комісія з питань охорони праці підприємства. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.</p>	2

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план	Кількість годин
1.	<p>Тема1. Надзвичайні ситуації, небезпеки та способи запобігання їх виникненню.</p> <p><i>Передбачається розгляд таких питань:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - причини виникнення НС. Джерела техногенних НС, які контролюються і підлягають прогнозуванню, їх основні характеристики. Джерела НС соціально-політичного і військового характеру. - методичні положення ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання щодо визначення потенційної небезпеки; - розв'язання типових завдань щодо ідентифікації потенційно-небезпечних об'єктів. 	2
2.	<p>Тема 2. Нормативно-правова база системи цивільного захисту України. Превентивні заходи з питань ЦЗ.</p> <p><i>Передбачається розгляд таких питань:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Комплекс організаційних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру та техногенного характеру; - розробка планів ЦЗ на мирний та на воєнний часи. - методика планування евакуації людей із приміщень різного призначення, в яких виникає пожежа. 	2
3.	<p>Тема 2. Нормативно-правова база системи цивільного захисту України. Превентивні заходи з питань ЦЗ.</p>	2

	<p><i>Передбачається розгляд таких питань:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Комплекс організаційних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру та техногенного характеру; - розробка планів ЦЗ на мирний та на воєнний часи. <p>методика планування евакуації людей із приміщень різного призначення, в яких виникає пожежа.</p>	
4.	<p>Тема 3. Захист при радіоактивному, хімічному і біологічному зараженні території.</p> <p><i>Передбачається розгляд таких питань:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - характеристика зон радіоактивного і хімічного зараження; - визначення параметрів зон забруднення радіоактивними та хімічно-небезпечними речовинами під час аварійного прогнозування можливої обстановки. 	2
5.	<p>Тема 3. Захист при радіоактивному, хімічному і біологічному зараженні території.</p> <p>Передбачається розв'язання типових задач з оцінки радіаційної та хімічної обстановки, а також з визначення сил і засобів з обмеження, розведення і локалізації хімічного забруднення.</p>	2
6.	<p>Тема 4. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи ЦЗ. Спеціальна функція у сфері ЦЗ.</p> <p><i>Передбачається розгляд таких питань:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - організація інформування персоналу про наявність загрози або виникнення НС. - культура безпеки як структура компонента базової культури особистості і невід'ємна складова професійної культури кожного майбутнього фахівця. 	2
7.	<p>Тема 5. Нормативно-правове забезпечення організації безпечної та здорової праці за національними та міжнародними стандартами.</p> <p><i>Передбачається розгляд таких питань:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Системний підхід та аналіз при організації охорони праці на виробництві - Поняття СУОП. Розробка СУОП. - Функції системи управління охороною праці на підприємстві - Міждержавні стандарти ССБП. 	2
8.	<p>Тема 5. Нормативно-правове забезпечення організації безпечної та здорової праці за національними та міжнародними стандартами.</p> <p><i>Передбачається розгляд таких питань:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Національні стандарти України з охорони праці. - Система стандартів з безпеки праці та життєдіяльності населення. - Міжнародні трудові норми з безпеки та гігієни праці. 	2
9.	<p>Тема 6. Організація управління охороною праці на підприємстві за міжнародними стандартами.</p> <p>Передбачається розгляд таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системи управління гігієною і безпекою праці за OHSAS 18001. - Модель та основні елементи СУОП за стандартом OHSAS 18001:2010, OHSAS 18002:2008. - Політика в галузі ОН&S. Планування. - Процедури ідентифікації небезпек та оцінки ризиків. - Методологія процесу ідентифікації небезпек та оцінки ризиків. - Загальна схема оцінки ризиків. Прийнятний ризик. - Впровадження та функціонування системи ОН&S. Стандарт OHSAS 18002:2008. 	2

10.	<p>Тема 7. Управління безпекою праці на підприємстві за принципами соціальної відповідальності.</p> <p><i>Передбачається розгляд таких питань:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.- Система управління (СУ) соціальною відповідальністю в організації (установі, підприємстві): політика, аналіз з боку керівництва, планування і впровадження.	2
-----	---	---

5. Завдання для самостійної роботи

На самостійну роботу студентів денної форми навчання відводиться 135 годин. Передбачаються такі види робіт:

1. підготовку до практичних занять;
2. підготовку і захист рефератів;
3. за необхідності письмове виконання контрольних робіт. Контрольна робота є комплексним завданням, в якому містяться два теоретичних і одне аналітико-ситуаційне завдання, виконання якого розвиває самостійність аналітичної обробки аналітичної інформації;
4. підготовку до підсумкового контролю знань за контрольними питаннями.

Перелік тем рефератів з «Охорони праці в галузі»

1. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.
2. Міжнародні норми соціальної відповідальності (Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності»).
3. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Директиви ЄС з охорони праці.
4. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
5. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва.
6. Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.
7. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.
8. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП) в установі.
9. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці.
10. Впровадження і функціонування СУОП в установі.
11. Планування заходів з охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.
12. Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємств (галузь підприємства можна обрати самостійно)
13. Інтегровані системи менеджменту в галузі охорони праці.
14. Галузеві системи управління охороною праці: мета та принципи функціонування, організаційна та функціональна структури.
15. Регіональні системи управління охороною праці: мета, принципи та основні функції.
16. Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
17. Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності.
18. Органи державного нагляду за охороною праці та основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.
19. Принципи та види страхування від нещасних випадків. Страховий ризик і страховий випадок.
20. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження.
21. Врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні управлінських функцій.
22. Правопорушення у сфері охорони праці і юридична відповідальність.
23. Європейські стандарти у сфері праці.
24. Міжнародні норми у сфері охорони праці.
25. Європейський досвід правового регулювання охорони праці

26. Стандарти ЄС у сфері охорони праці
27. Питання алаптації національних норм з охорони праці до стандартів ЄС
28. Регулювання охорони праці у колективному договорі, угоді
29. Правове забезпечення охорони праці та гарантії прав працівників на охорону праці
30. Кодування нормативно-правових актів з охорони праці
31. Міжнародно-правові аспекти прав людини у сфері соціально-трудових відносин
32. Захист прав працівників на охорону праці
33. Правове регулювання охорони праці інвалідів
34. Сучасні тенденції міжнародно-правового регулювання праці жінок.

Перелік тем рефератів з «Цивільного захисту»

1. Завдання та способи психологічного захисту населення при надзвичайних ситуаціях.
2. Оцінка життєво важливих потреб населення у надзвичайних ситуаціях.
3. Єдина система державного резерву України. Бюджетні та позабюджетні джерела формування резервного фонду.
4. Організація і координація робіт з надання термінової медичної допомоги та евакуації постраждалого населення із зон надзвичайних ситуацій.
5. Забезпечення заходів в межах ЄДС ЦЗ України.
6. Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного та хімічного впливу на об'єкт господарювання.
7. Заходи захисту персоналу і матеріальних цінностей об'єкту у разі виникнення аварії на радіаційно чи хімічно небезпечному об'єкті.
8. Протирадіаційний захист (термінові, невідкладні, довгострокові контрзаходи) в умовах радіаційної аварії, критерії для прийняття рішення щодо їхнього запровадження.
9. Типові режими радіаційного захисту і функціонування об'єктів господарювання в умовах радіоактивного забруднення місцевості.
10. Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку.
11. Засоби усунення пожеж: стаціонарні, ручні та пересувні.
12. Загальні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів надзвичайних ситуацій.
13. Завдання системи медичного захисту постраждалого населення внаслідок надзвичайних ситуацій.
14. Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження.
15. Психологічна допомога населенню, яке постраждало внаслідок надзвичайних ситуацій.
16. Основи захисту об'єкту господарської діяльності.
17. Режими радіаційного захисту для підприємства.
18. Заходи із забезпечення надійного захисту співробітників підприємства та населення у надзвичайних ситуаціях.
19. Інформація, оповіщення та укриття населення в захисних спорудах при НС.
20. Евакуація населення під час НС.
21. Інженерний захист територій.
22. Радіаційний і хімічний захист населення і територій під час надзвичайних ситуацій.
23. Медичний захист населення під час НС.
24. Захист від біологічних засобів ураження.
25. Особливості захисту співробітників та населення на радіоактивно зараженій місцевості.
26. Правила поведінки і дії персоналу в зонах радіоактивного забруднення місцевості.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Апаратурне забезпечення викладання модуля «Цивільний захист»

1. Дозиметр ДП-5Б – 1 шт.
2. Дозиметр ДП-5А – 1 шт.
3. Радіометр стаціонарний ТИК-87 (СРП-68) – 1 шт.
4. Радіометр стаціонарний «Прип'ять» – 2 шт.
5. Макет-схема дозиметра ДП 5-А – 1 шт.
6. Макет-схема дозиметра ДП63-А – 1 шт.
7. Дозиметр-радіометр МКС-05 «ТЕРРА» – 1 шт.
8. Хімреактиви для ВПХР.
9. Протигази. Військовий медичний спецінвертар.

Апаратурне забезпечення викладання модуля «Охорона праці в галузі»

1. Тестер інтенсивності електромагнітного випромінювання ТМ-194 – 1 шт.
2. Гігрометр психрометричний ВИТ – 2 шт.
3. Гігрометр психрометричний ВИТ – 1 шт.
4. Цифровий термо-гігрометр з годинником – 2 шт.
5. Анемометр чашковий – 1 шт.
6. Психрометр – 2 шт.
7. Психрометр електричний – 1 шт.
8. Професійний анемометр (термоанемометр ЕТ-935) – 1 шт.
9. Люксметр АПК – 1 шт.
10. Люксметр Ю 116 – 1 шт.
11. Манометр ТМ – 1 шт.
12. Барометр М67М3523 – 1 шт.
13. Флюгер-тренажер – 1 шт.

5. Підсумковий контроль

Види проміжного контролю: опитування під час аудиторних занять, виступи на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, підготовка і захист реферату.

Підсумковий контроль – проведення заліку.

Перелік питань до заліку

До модуля 1.

1. Надзвичайні ситуації (НС), причини виникнення та складові системи їх моніторингу.
2. Галузевий моніторинг за станом безпеки.
3. Найменування та визначення основних показників джерел природних НС.
4. Номенклатура, позначення, розмірність і порядок визначення параметрів уражуючих чинників джерел техногенних НС.
5. Територіальний моніторинг за об'єктами, ресурсами, процесами і системами захисту та ліквідації НС.
6. Територіальний моніторинг стану впровадження превентивних заходів щодо зменшення їхніх масштабів.
7. Урядова інформаційно-аналітична система з НС, збір, обробка, передача та збереження моніторингової інформації.
8. Методичні положення ідентифікації та паспортизації об'єктів господаювання щодо визначення потенційної небезпеки.

9. Визначення критеріїв ідентифікації об'єктів потенційної небезпеки, на яких присутні вибухо-пожежонебезпечні речовини.
10. Виявлення небезпечних речовин та критичних умов їх прояву на об'єктах господарювання.
11. Основні етапи аналізу НС та прогнозування їхніх наслідків.
12. Визначення та аналіз небезпек, пов'язаних з порушенням умов безпечної експлуатації об'єктів господарювання.
13. Виявлення небезпечних та критичних умов їх прояву на об'єктах господарювання.
14. Способи виявлення потенційно-небезпечних зон з імовірними джерелами НС.
15. Зонування територій за ступенем небезпеки.
16. Структурно-функціональна модель протидії НС (попереджувальна, компенсаційна, комплексна тощо).
17. Загальні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів НС.
18. Вимоги до складу й змісту та форми документації з планування зниження ризиків і зменшення масштабів НС.
19. Методика розробки планів з попередження НС.
20. Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру.
21. Особливості планування дій персоналу щодо локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на потенційно небезпечних об'єктах.
22. Особливості планування дій персоналу щодо пом'якшення наслідків аварійних ситуацій і аварій на потенційно небезпечних об'єктах.
23. Вимоги до складання та змісту аналітичної й оперативної частини плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій.
24. Заходи з фізичного, функціонального та комбінованого захисту персоналу від наслідків НС.
25. Методика планування ліквідації наслідків НС на основі різної інформації.
26. Плануючі документи з теоретичного і практичного навчання персоналу об'єктагосподарювання до дій у НС.
27. Організація і проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з відпрацьованих заходів за планами реагування на НС, локалізації та ліквідації аварій.
28. Класифікація вибухо-, пожежонебезпечних зон.
29. Заходи, необхідні для оцінки пожежної обстановки.
30. Основні причини виникнення пожеж.
31. Характеристика ступенів руйнування будинків і споруд.
32. Види пожеж та їх характеристики.
33. Противибуховий та протипожежний захист об'єктів господарювання.
34. Основні заходи захисту від техногенних вибухів та пожеж.
35. Основні заходи щодо зменшення або запобігання виникненню пожеж.
36. Засоби усунення пожеж: стаціонарні, ручні та пересувні.
37. Вимоги пожежної безпеки до шляхів евакуації.
38. Планування дій персоналу підприємств та організацій при пожежах.
39. Протипожежний захист будівель і споруд та заходи і способи його досягнення.
40. Характеристика зон радіоактивного забруднення під час аварійного прогнозування можливої обстановки.
41. Характеристика зон хімічного забруднення під час аварійного прогнозування можливої обстановки.
42. Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного впливу на об'єкти господарювання.
43. Превентивні заходи щодо зниження масштабів хімічного впливу на об'єкти господарювання.
44. Протирадіаційний захист в умовах радіаційної аварії.

45. Критерії для прийняття рішення щодо запровадження протирадіаційного захисту об'єкта господарювання в умовах радіаційної аварії.
46. Типові режими радіаційного захисту і функціонування об'єктів господарювання в умовах радіоактивного забруднення місцевості.
47. Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку.
48. Інформування населення про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки поведінки та способів дій у цих умовах.
49. Завдання психологічного захисту.
50. Своєчасне визначення контингенту постраждалих та розв'язання соціальних потреб при НС.
51. Недопущення паніки та недобросовісного розподілу допомоги під час НС.
52. Організація діяльності, спрямованої на допомогу дітям, людям похилого віку при НС.
53. Психологічна допомога населенню, яке постраждало внаслідок НС.
54. Профілактика гострих панічних реакцій, психогенних нервопсихічних порушень при НС.
55. Принципи та методи психологічної допомоги при посттравматичному стресі під час НС.
56. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів під час НС.

До модуля 2.

1. З чого складається система державного управління охороною праці в Україні?
2. Які пільги мають жінки, що працюють, згідно в Кодексом законів про працю КЗпП)?
3. Які пільги на виробництві мають працівники, що не досягли 18-річного віку?
4. Які пільги мають працівники, що навчаються?
5. Які державні нормативно-правові акти з охорони праці (ДНАОП) діють в Україні?
6. Яка відповідальність передбачена за порушення законодавства про охорону праці?
7. Які органи здійснюють державний нагляд за охороною праці? Які їх основні повноваження і права?
8. Яким чином здійснюється громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці?
9. Що Ви знаєте про службу охорони праці підприємства?. Яка структура і чисельність служб охорони праці?
10. Для чого створюється та які функції покладені на комісію з питань охорони праці підприємства?
11. Яка мета, основні завдання та зміст атестації робочих місць?
12. Регулювання охорони праці у колективному договорі, угоді
13. Правове забезпечення охорони праці та гарантії прав працівників на охорону праці.
14. Які існують гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці?
15. Що Ви знаєте про вступний інструктаж з питань охорони праці? Яка його мета, правила проведення і оформлення?
16. Яку мету має стажування та дублювання працівника? Яких знань та навичок він повинен набути?
17. Які види навчання передбачені Типовим положенням про навчання з питань охорони праці?
18. Які існують види інструктажів з питань охорони праці, з ким, як та коли вони проводяться, яким чином оформлюються?
19. Назвіть основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.
20. Які існують основні причини виробничих травм та професійних захворювань?

21. Як розподіляються травми за ступенем тяжкості?
22. Як здійснюється розслідування та облік нещасних випадків на виробництві?
23. Назвіть дії роботодавця та склад комісії по звичайному розслідуванню нещасних випадків на виробництві.
24. Які документи відпрацьовуються комісією при звичайному розслідуванні нещасного випадку та професійного захворювання? За якими адресами вони відправляються?
25. Назвіть дії роботодавця та склад комісії по спеціальному розслідуванню нещасних випадків на виробництві.
26. Які нещасні випадки на виробництві підлягають спеціальному розслідуванню?
27. Назвіть склад комісії при розслідуванні нещасних випадків.
28. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці.
29. Принципи та види страхування від нещасних випадків. Страховий ризик і страховий випадок.
30. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження.
31. Якими показниками характеризуються санітарно-гігієнічні вимоги до приміщення, обладнаного ПЕОМ?
32. Вкажіть основні вимоги до організації робочого місця, обладнаного ПЕОМ.
33. Перелічіть вимоги безпеки під час експлуатації, обслуговування, ремонту й налагодження ПЕОМ.
34. Наведіть вимоги до режиму праці й відпочинку при роботі з ПЕОМ.
35. Які є вимоги до профілактичних оглядів користувачів ПК?
36. Як здійснювати профілактику стомлюваності та визначати заходи, спрямовані на відновлення працездатності при роботі з ПЕОМ?
37. У чому полягає основна мета атестації робочого місця?
38. Яка періодичність проведення атестації?
39. Що передбачає атестація робочого місця?
40. Наведіть загальний порядок проведення атестації робочого місця.
41. Назвіть небезпечні і шкідливі чинники, джерелом яких можуть бути технологічні процеси у вашій галузі. Розгляньте їх вплив на людину.
42. Наведіть пільги і компенсації за роботу зі шкідливими умовами праці.
43. Наведіть види контролю умов праці.
44. Розкрийте сутність методики обстеження умов праці.
45. Розкрийте основні принципи гігієнічної класифікації умов праці.
46. Заходи безпеки у поводженні з табельною вогнепальною зброєю та яким нормативним актом вони визначаються?

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Виступи на семінарських заняттях	42 (7*6 б.)
2	Виконання та захист реферату	28
3	Залік	30
	Всього	100

За повну розгорнуту відповідь на питання студент отримує 6 балів

6 балів: глибоке засвоєння програмного матеріалу; повна відповідь на питання;

4-5 балів: повне засвоєння програмного матеріалу і вміння орієнтуватися в новому; змістовні відповіді на запитання;

2-3 балів: часткове, неповне висвітлення змісту питання; неточність при відповіді; є розуміння основних положень матеріалу.

1 бали: за не опанування значної частини програмного матеріалу; незнання теорії основних питань і термінів;

1. 25-28 балів Оцінка “відмінно” ставиться за реферат, який має обсяг 15 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.

2. 20-24 Оцінка “добре” ставиться за реферат, який має обсяг 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.

3. 14-19 Оцінка “задовільно” ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

4. 0-14 Оцінка “незадовільно” ставиться, якщо тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у таких формах:

1. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних занять.

2. Проведення поточного модульного контролю.

3. Проведення заліку.

Оцінювання знань студентів під час семінарських, практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу навчальної дисципліни; відвідування занять;

б) виконання завдань для самостійного опрацювання;

в) рівень виконання самостійних завдань для самостійної роботи (рефератів /індивідуальної пошукової роботи).

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Поточний модульний контроль. Модульний контроль здійснюється та оцінюється за такими складовими: за результатами оцінювання знань студента під час практичних, семінарських та лекційних занять згідно з графіком навчального процесу та проміжного тестування. Нижче наводиться таблиця відповідності підсумкових триместрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS.

Загальна оцінка за поточний модульний контроль розраховується як сумарна отриманих студентом оцінок.

До підсумкового модульного контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали самостійні роботи та інші обов'язкові роботи, і за результатами модульного контролю набрали 49 і менше балів. Рішення про недопуск студента до підсумкового модульного контролю ухвалюється на засіданні кафедри.

Проведення підсумкового контролю знань. Результатом вивчення дисципліни виступає диференційований залік. Умовою допуску до підсумкового контролю знань є позитивні оцінки з поточного модульного контролю знань. Контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент протягом триместру становить 70 балів. На диференційований залік відповідно відводиться максимальна кількість балів – 30 балів.

Оцінка 90-100 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами визначення та оцінки якості, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді повинно бути охайним, логічним і послідовним.

Оцінка 82-89 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Але при розв'язку практичних завдань наявні помилки (математичні, розрахункові, тобто методичний підхід до вирішення задачі є правильним, але допущені незначні неточності у розрахунках певних показників), або не зовсім повна відповідь на питання. При цьому оформлення відповіді повинно бути охайним, логічним і послідовним.

Оцінка 75-81 балів ставиться за засвоєння програмного матеріалу; володіння понятійним апаратом, методами, методиками, однак допускаються помилки у розв'язку завдань та тлумаченні питань. Студент показує своє в цілому розуміння питання, однак допускає певні неточності. При цьому студент застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Оформлення відповіді повинно бути охайним.

Оцінка 67-74 балів ставиться за неповне засвоєння програмного матеріалу. Студент показує неповні знання з контрольних питань, плутається. Допущені неточності у судженнях, у висновках, однак основну частину студент розкриває. Завдання може не бути виконаним повністю, однак оформлення відповіді повинно бути охайним.

Оцінка 60-66 балів ставиться за неповне засвоєння програмного матеріалу. Студент показує своє в цілому розуміння питання, однак постійно плутається. Студент демонструє часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач: практичні завдання студентом виконуються в цілому, але при їх виконанні студент припускається значних помилок.

Оцінка 35-59 балів ставиться за недостатні знання, невміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач. При цьому студентом демонструються знання з основних положень навчальної програми, термінології та ключових питань.

Оцінка 1-34 балів ставиться студенту, що не опанував програмний матеріал, не може правильно виконати практичні завдання, стикається зі значними труднощами при аналізі показників якості продукції, у використанні термінології дисципліни.

7. Рекомендовані джерела інформації.

7.1. Базова література:

7.1.1. Навчальні посібники бібліотечного фонду ЧНУ імені Петра Могили:

1. Михайлюк В.О., Халмурадов Цивільна безпека: навчальний посібник. – Вид-во: ЦУЛ. – 2008. – 230 с.

2. Катренко Л. А. Охорона праці: навчальний посібник/ – Вид-во: Універ книга. – 2004. – 310 с.

3. Охорона праці: навчальний посібник за ред. Кучерявого В. – Вид-во: ЦУЛ-2008. – 200 с.

7.1.2. Навчальні посібники бібліотечного фонду кафедри ЯСТЕБ ЧНУ імені Петра Могили:

4. Кодекс Цивільного захисту України: Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.10.2012 № 5403-VI.

5. Методичні рекомендації щодо прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин на промислових об'єктах і транспорті / В.В. Барбашин, Г.В. Фесенко, В.Ф. Ромін А.В. та ін.; за ред. В.В. Барбашина. – Харків: УЦЗУ, 2007 р. – 56 с.

7.1.3. Електронні навчальні посібники в системі MOODLE ЧНУ імені Петра Могили:

6. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Цивільний захист». – Державний університет телекомунікацій. Кафедра БЖД і ОП. – Київ, 2014. – 27 с.

7. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист: електронний підручник / М. І. Стеблюк. – К: 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/bzhd/tsivilna_oborona_ta_tsivilniy_zahist_-_steblyuk_mi.